

Ресурсен център Европа

С подкрепата на
програма "Еразъм+"
на Европейския съюз

12 ноември 2020

КАКВО ПЕЧЕЛИ И КАКВО ГУБИ БЪЛГАРИЯ ОТ ЧЛЕНСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ?

WHAT IS BULGARIA GAINING AND LOSING FROM ITS EUROPEAN UNION MEMBERSHIP?

доц. КАЛОЯН СИМЕОНОВ,
Катедра „Европеистика“,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Abstract

The accession of Bulgaria in the European Union on 1 January 2007 is linked with many costs and benefits for its citizens, companies as well as for the country as a whole. Although the majority of the Bulgarian citizens consider that the benefits from EU accession are more than the costs, there are some group of the society that experience more challenges than opportunities from EU membership. It is important to know all effects from EU accession in order to benefit better from the EU membership.

Знаете ли че:

България подава молба за членство в Европейския съюз (ЕС) през 1995 г.

Страната получава покана за започване на преговори за членство на Европейския съвет в Хелзинки през декември 1999 г.

Преговорите за членство в ЕС стартират през февруари 2000 г.

Преговорите за членство се водят по общо 30 раздела, наречени преговорни глави. Те съответстват на основните политики и раздели от правото на ЕС.

Официалното приключване на преговорите за членство в ЕС е през есента на 2004 г.

България подписва Договора за присъединяване към ЕС на 25 април 2005 г. в Люксембург.

На 1 януари 2007 г. България става пълноправен член на ЕС.

Подписване на Договора за присъединяване на България към ЕС¹

¹ Снимка от сайта на Българска национална телевизия.

*Когато губиш, не знаеш какво печелиш и
когато печелиш, не знаеш какво губиш!
Народна мъдрост*

1. България е част от Източното разширяване на Европейския съюз

Какво е Източното разширяване на Европейския съюз?

Това е **най-голямото по брой на присъединяващи се страни разширяване на ЕС – общо 12 на брой**. То се осъществява на две вълни:

а/ Разширяване на ЕС на 1 май 2004 г.

На 1 май 2004 г. към ЕС се присъединяват общо 10 страни. Осем от тях са от Централна и Източна Европа. Това са Полша, Унгария, Чехия, Словакия, Словения, Естония, Литва и Латвия. Две от тях са Средиземноморски страни – Малта и Кипър.

б/ Разширяване на ЕС на 1 януари 2007 г.

На 1 януари 2007 г. към ЕС се присъединяват България и Румъния.

Последното засега разширяване на ЕС е с Хърватия, която става член на Съюза на 1 юли 2013 г. То се причислява по-скоро към Западните Балкани, но някои определят Хърватия като 13-та страна от Източното разширяване на ЕС.

2. Защо трябва да знам за предимствата и недостатъците от членството в ЕС?

Преди България да се присъедини към Европейския съюз, имаме много малко информация за конкретните предимства и недостатъци от присъединяването ни към ЕС.

Бяхме чували от медиите, че ще затворят трети и четвърти блок на АЕЦ Козлодуй.

С приближаването на членството в ЕС се появи и тезата, че повечето от българските фирми ще фалират след като България стане част от ЕС и от неговия вътрешен пазар, защото няма да могат да се конкурират с фирмите от ЕС.

Много от поддръжниците на членството на България в ЕС очакваха, че с влизането ни в този съюз „ще потекат“ повече пари, ще живеем по-лесно и проблемите в страната едва ли не ще се решат сами.

Но дали посочените по-горе предимства и недостатъци са най-важни от членството в ЕС и доколко те са верни?

Повечето българи подкрепяха, а и сега подкрепят членството на България в ЕС. Но много от тях не знаят какви са конкретните предимства и недостатъци.

А ако не знаем какви са предимствата, не бихме могли да се възползваме пълноценно от тях.

Ако не знаем какви са недостатъците и предизвикателствата, не бихме могли да ги намалим или преодолеем.

3. Може ли предимствата и недостатъците от членството в ЕС да се измерят?

Когато говорим за предимства и недостатъци от членството в ЕС, повечето от нас си представят пари или финансови средства и разходи. Всъщност, повечето предимства и недостатъци са такива, които много трудно могат да бъдат измерени.

Свободата да пътуваш и възможността да изразяваш свободно своите идеи за развитието на страната и Европа са права, които трудно могат да бъдат измерени, а са много важни за нашето ежедневие.

Възможността да живеем в по-добра околна среда, както и високата защита от ЕС на правата на потребителите също трудно могат да бъдат измерени количествено. Но те подобряват значително качеството ни на живот.

Много от недостатъците, също не могат да бъдат изчислени количествено. Като например невъзможността в редица сфери страната да взема самостоятелно решения, а да трябва да участва в общите решения на ЕС. Предизвикателствата от увеличаване на мигрантски поток, както и емоционалната страна на бъдещото разделяне с българския лев (когато приемем еврото), също не могат да бъдат точно измерени.

Независимо от това, че повечето предимства и недостатъци не могат да бъдат измерени с точност, те следва да се анализират и обсъждат, защото с членството на България в ЕС те са станали част от нашето ежедневие.

4. Сравнение между предимствата и недостатъците от членството ни в Европейския съюз

Когато преценяваме какво печели или губи България от членството си в ЕС, трябва да имаме предвид нещо много важно. Много рядко дадено предимство е без реципрочен недостатък. И обратно, когато нещо губим от членството в ЕС, то е свързано и с някаква конкретна полза. В повечето случаи дадено предимство и съотнесения към нея недостатък са двете страни на една и съща монета.

Затова и представения списък от ползи и недостатъци от членството на страната ни в ЕС е направен в съпоставима таблица. В нея срещу повечето от предимствата е посочен и конкретен недостатък.

Списъкът на предимства и недостатъци не е изчерпателен, а илюстративен. Учениците могат да го допълват или да направят свои предложения и сравнения за това, което печелим и това което губим от членството на страната ни в Европейския съюз.

Таблица: Предимства и недостатъци от членството на България в ЕС

Признак	Предимства от членството в Европейския съюз	Недостатъци от членството в Европейския съюз
Вътрешен пазар на ЕС	Достъп до вътрешния пазар на ЕС с около 450 милиона потребители, в който е осигурено свободното движение на стоки, хора, услуги и капитали.	Невъзможност да се прилагат национални протекционистични мерки за защита на българското производство.
Конкуренция	По-добрата конкуренция от достъпа до вътрешния пазар на ЕС осигурява на потребителите по-добро качество на стоките и услугите на по-ниски цени.	Засилена конкуренция върху местното производство в България от страна на фирмите от ЕС.
Инвестиции	Повече чуждестранни и местни инвестиции в страната.	
Търговия	Улесняване на търговията със стоки и услуги с другите държави членки на ЕС.	
Дигитален пазар	Улесняване на развитието на дигиталния пазар и електронната търговия в ЕС.	По-голяма опасност от кибер атаки и от дигитални измами.
Доходи	Повишаване на доходите на населението и засилване на икономическия растеж.	Повишеният стандарт на живот може да не съответства на възможностите на всички групи от населението, особено на безработните или с по-ниски доходи.
Отпадане на роуминг цените	Отпадане на роуминг цените за мобилни обаждания и пренос на мобилни данни в ЕС.	
Фондове и бюджет на ЕС	Достъп до средствата от фондовете на ЕС за регионална и социална политика, както и за инфраструктура.	България прави всяка година вноски в бюджета на ЕС.

Преодоляване на регионалните различия	Целенасочени усилия на ЕС за преодоляване на регионалните различия в страната.	Задълбочената интеграция е по-благоприятна за по-развитите и богати региони, което може да увеличи регионалните различия.
Програмите на ЕС	Възможност за участие в програмите на ЕС в областта на образованието, науката, и изследванията.	
Историческо и културно наследство	Повече възможности за представяне на българското историческо и културно наследство (включително и чрез програми на ЕС).	
Земеделски производители	Повече средства за българските земеделски производители и повече инвестиции за развитието на селските райони.	Българските земеделски производители са изложени на по-голяма конкуренция от вътрешния пазар на ЕС.
Гражданство на ЕС	Права, свързани с гражданството на ЕС, в т.ч. правото за гласуване и кандидатиране на избори за Европейски парламент и местни избори; правото на защита от дипломатически и консулски представителства в трети страни и други.	
Защита на потребителите	Осигуряване на по-добра защита на потребителите, съгласно правилата на ЕС.	По-добрата защита е свързана с повече разходи за фирмите.
Здравословни и безопасни условия на труд	По-добри здравословни и безопасни условия на труд.	Разходи за фирмите за осигуряването на по-добрите здравословни и безопасни условия на труд.

Дипломи и професионална квалификация	Признаване на дипломите и професионалната квалификация, което улеснява продължаването на обучението или наемането на работа в друга държава членка на ЕС.	Опасност от изтичане на квалифицирана работна ръка към по-развитите държави от ЕС.
Свобода на пътуване	Свобода на пътуване за бизнес, лични и туристически цели.	Отслабването на контрола на вътрешните за ЕС граници създава опасности пред сигурността. Засилва се и мигрантския поток от трети страни.
Опазване на околната среда	ЕС прилага високи стандарти за опазване на околната среда, което повишава значително нейната защита, но също и качеството на живот.	Високите стандарти в областта на околната среда струват скъпо на европейския бизнес, който по-трудно се конкурира с трети страни, които не са ги въвели.
Еврот	Ползи от бъдещото приемане на еврото, включително намаляването на разходите за обмяна на валута и улесняването на пътуванията, инвестициите и бизнеса.	Разходи от бъдещото приемане на еврото, включително бъдещо изтегляне от обращение на българския лев.
Солидарност	Повече солидарност при здравни проблеми и природни бедствия.	
Модерни и добре съгласувани политики	По-голяма тежест и роля на страната в световната и европейска сцена. Въвеждането на модерни и добре съгласувани политики. Участие в създаването и прилагането на общи и хармонизирани европейски правила.	България вече не може да взима самостоятелно решения в много области на секторните политики.

5. Всички поравно ли печелим и губим от членството в Европейския съюз?

Ако разгледаме внимателно таблицата, ще се убедим, че предимствата от членството в ЕС за България са като цяло повече от недостатъците, свързани с него. Но предимствата и недостатъците от присъединяването към Съюза не са разпределени равномерно между всички граждани и фирми. Някои от предимствата са валидни предимно за определени групи от обществото, докато за други групи негативите от присъединяването може дори да преобладават.

Предимствата от членството в ЕС обикновено са много повече за:

- *Младите хора*, които са по-мобилни и с повече възможности да пътуват, да се учат или да работят в друга държава членка на ЕС.
- *Учените, изследователите и студентите*, които имат повече възможности за изследвания и обучение.
- *Големите фирми*, които по-лесно могат да реализират своите стоки и услуги на широкия вътрешен пазар на ЕС.

Недостатъците от членството в ЕС биха могли да преобладават за:

- *Малките фирми*, които трудно биха се конкурирали с големите и мултинационални компании във вътрешния пазар на ЕС. Например, малкото квартално магазинче може и да не оцелее на пазара, ако до него голяма верига магазини построи хипермаркет.
- *Нискоквалифицирани работници*, които могат да загубят своята работа. Например, когато работят във фабрика, която следва да затвори врати поради това, че не може да изпълни високите стандарти на ЕС в областта на околната среда.

- *Възрастните хора*, които по-рядко се възползват от възможностите за мобилност, но които могат да изпитват трудности от повишения жизнен стандарт, който те не могат да покрият с ниските пенсии.

За уязвимите групи от обществото, които могат да загубят повече, отколкото да се възползват от членството в ЕС, държавата трябва да провежда специализирани политики за по-добра интеграция и адаптация.

Да се запомни:

- България подава молба за членство в ЕС през 1995 г.
- България започва преговорите за членство в ЕС през 2000 г. и ги приключва през есента на 2004 г.
- България подписва Договора за присъединяване към ЕС на 25 април 2005 г.
- България е член на ЕС от 1 януари 2007 г.
- Много от ползите от членството в ЕС са свързани и със съответни загуби. Това не означава, че предимствата и недостатъците са еднакви по значение.
- Много български граждани са се възползвали от възможностите, които предоставя ЕС и считат, че предимствата от членството в ЕС са повече от недостатъците, с които е свързано то.
- Но има фирми и граждани, особено сред хората с по-нискоквалифициран труд и хората, които по-малко се възползват от мобилността в ЕС, които могат да се окажат нетни губещи от участието на страната в ЕС. За такива групи от обществото държавата трябва да провежда специализирани политики.
- Необходимо е да знаем какви са предимствата и ползите от членството в ЕС, за да се възползваме от тях.
- Необходимо е да знаем какви са недостатъците и предизвикателствата от членството в ЕС, за да ги намалим и преодолеем.

Допълнителна информация

Европейска комисия, Десет години от присъединяването на България към ЕС – равносметка и перспективи, #BGx10EU, достъпно на:

https://ec.europa.eu/bulgaria/sites/bulgaria/files/docs/news/1117_eu_commission_survey_presentation-17.11.pdf

ЕС&Аз, Как ЕС влияе на ежедневието ни?, достъпно на:

https://op.europa.eu/webpub/com/eu-and-me/bg/HOW_IS_THE_EU_RELEVANT_TO_YOUR_DAILY_LIFE.html

Симеонов, К. (2005), "Ползи и разходи за България от членството в Европейския съюз", монография, издадена от Института по публична администрация и европейска интеграция, гр. София.

Тест за проверка на знанията по темата „Какво печели и какво губи България от членството в Европейския съюз?“

Дебат по темата „Какво печели и какво губи България от членството в Европейския съюз?“

Интерактивна игра по темата „Какво печели и какво губи България от членството в Европейския съюз?“